

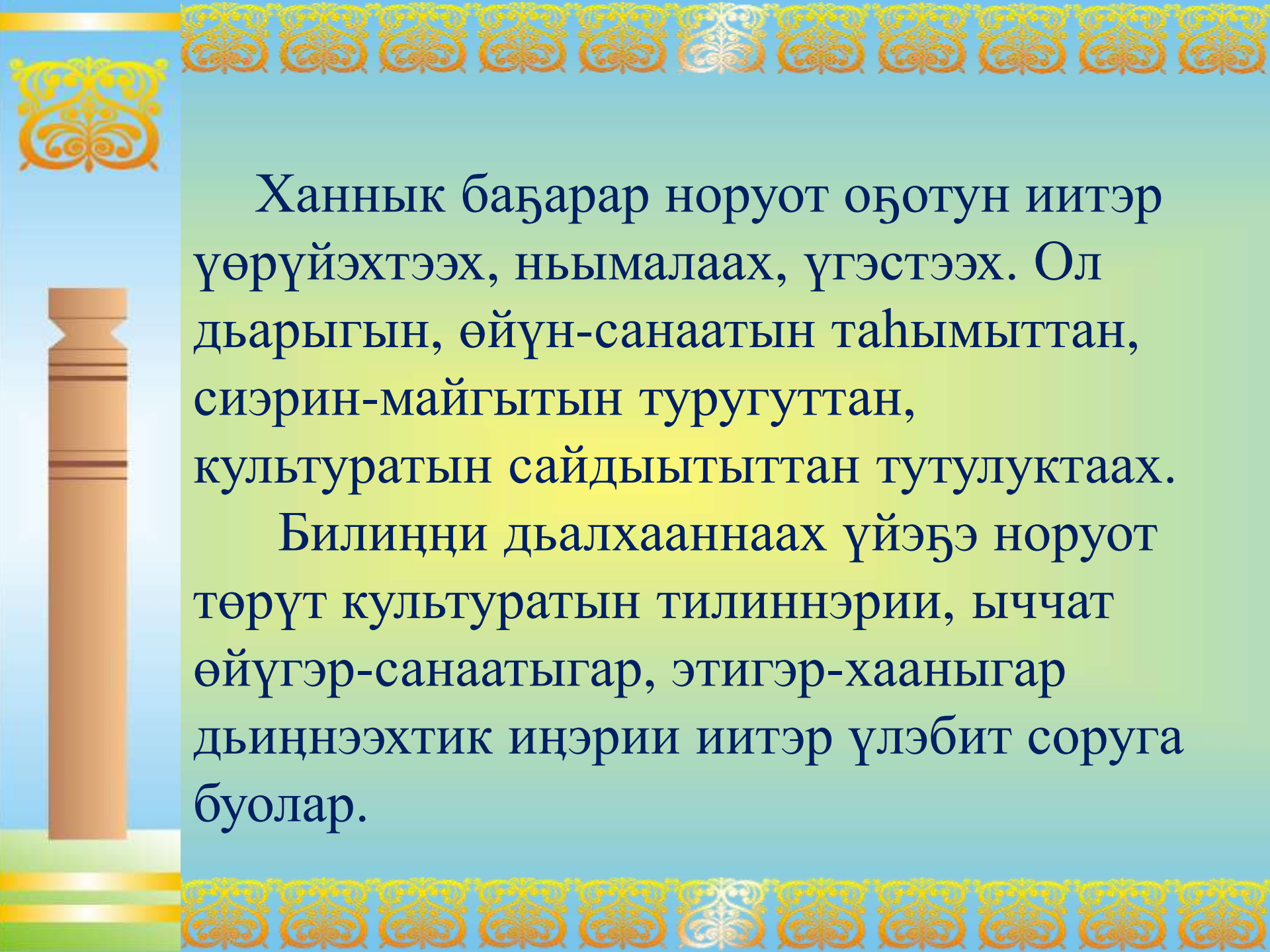

Саха Республикатын Үөрэҕириитин Министерствота
Сунтаар улуунун үөрэҕириитин салалтата
Б.Н Егоров аатынан Кундэйэ орто оскуолата

«Обону иитиигэ ыйдарынан туомнар»

Б.Н Егоров аатынан
Кундэйэ орто оскуолатын
төрүт култууратын учуутала
Веригина Наталья Никандровна

Ханнык баґарар норуот оґотун иитэр
үөрүйэхтээх, ньымалаах, үгэстээх. Ол
дьарыгын, өйүн-санаатын таһымыттан,
сиэрин-майгытын туругуттан,
культуратын сайдытыттан тутулуктаах.

Билиңни дьалхааннаах үйэґэ норуот
төрүт культуратын тилиннэри, ыччат
өйүгэр-санаатыгар, этигэр-хааныгар
дьиңнээхтик иңэри иитэр үлэбит соруга
буолар.

Балабан ыйа– Улуу Суорун

Сүлгүр, сүлгүр,
сүлгүр!
Идэни биэрээччи,
Айары анааччы
Улуу Суорун
Тойон эһэбит,
Бэттэх көрөн
Мичик гын!
Дом.

Бэлиэлэрэ:

Таңарата: Улуу Суорун
Ойуута: суор.
Суолтата: идэни иңэрии.
Тыла: сүлгүр.
Сулуһа: Куйбаң Кутурук.
Мала: эмэгэт.
Тыаһа: айаан.
Үүнээйитэ: тэтиң.
Көтөрө: суор.
Кыыла: солондо.
Аһа: лэппиэскэ.
Үгэстэрэ

Алтынны ыйа – Хотой Айыы ыйа

Мүлүгүр бүлгүн
Түрбүү кынат
Хотой Айыы
төрдүм,
Бэттэх буол!
Көхсүбүн кэңэт,
Санаабын уһат
Бардамы чабыт
Дохсуну тохтот.
Эппитиң экчи
буоллун!
Саңарбытың
чахчы
Буолун!
Дом!

Таңарата: Хотой Айыы.
Ойуута: хотой.
Суолтата: түмсүү, ил.
Тыла: уруй.
Сулуһа: Быа Сулус.
Мала: дэлбиргэ.
Тыаһа: таңсыр.
Үүнээйитэ: сарбыннях.
Көтөрө: хотой.
Кыыла: бөрө.
Аһа: үүттээх чэй.
Үгэстэрэ

Сэтинньи ыйа – Байанай ыйа

Баай Барыылаах,
Бардам биэриилээх
Байанай төрдүм,
Бэттэх буол!
Очурга обустарыма,
Тэхтиргэ тэптэримэ!
Сирбэр тирэннэр,
Талбаҕа туһаай!
Эппитим түстэннин,
Саңарбытым
алгыстаннын!
Дом!

Таңарата: Байанай.
Ойуута: ох.
Суолтата: сатабыл.
Тыла: хук.
Сулуһа: Кэхэх Сулус.
Мала: хойгуо.
Тыһаһа: хобо.
Үүнээйитэ: долохоно.
Көтөрө: улар.
Кыыла: киис.
Аһа: хаан.
Үгэстэрэ

Ахсынньы ыйа – Билгэ Хаан ыйа

Өйбүн үксэппит,
Санаабын саргылаабы
Билгэ Хаан эһэккэм,
Бэттэх көр,
Кураанах санааҕа
Холбоомо,
Атын санааҕа
Сыһыарыма.
Быйаңы биэр.
Илгэни иңэр!
Төрүт тылым
Төкөлөннүн!
Дом!

Таңарата: Билгэ Хаан.
Ойуута: кыра күөрчэх.
Суолтата: билии.
Тыла: лох.
Сулуһа: үргэл.
Мала: хабылык.
Тыаһа: чаҕаан.
Үүнээйтэ: сиһик.
Көтөрө: улар.
Кыыла: бэдэр
Аһа: ис миинэ.
Үгэстэрэ

Тохсунньу ыйа – Танха ыйа

Биһикпин
биһиктээбит,
Түөрэхпин түһэрбит,
Таңха хаан,
Бэттэх хайыс.
Сыһа суолга
сыһыарыма,
Туора суолу
Туттарыма.
Салбардаах санаам
Эппитим
Эбэрдэ буоллун!
Дом!

Таңарата: Таңха Хаан.
Ойуута: орто күөрчэх.
Суолтата: инникини
өтө көрүнүү.
Тыла: туску.
Сулуһа: орой сулус.
Мала: түөрэх.
Тыһаһа: аарык.
Үүнээйитэ: тиит.
Көтөрө: чооруос.
Кыыла: сизэгэн.
Аһа: тоң.
Үгэстэрэ

Олунньу ыйа – Одун ыйа

Улабалаах санаалаах,
Уларыйбат оңоруулаа
Одун хаан төрдүм,
Бэттэх буол.
Көлдүн былыты
Көтүтүмэ,
Албын былыты
Абалыма.
Төрүт сирбэр төлкөлө
Ийэ сирбэр
Кэскиллээ!
Саңарбыт тылым
Саргыланнын!
Дом!

Таңарата: Одун Хаан.
Ойуута: алта киспэ.
Суолтата: күрүүлэнии.
Тыла: муундара.
Сулуһа: Арабас Сулус.
Мала: этиң түспүт
маһын тымтыга.
Тыаһа: күпсүүр.
Үүнэйтэ: харыйа.
Көтөрө: ымыы
Кыыла: таба.
Аһа: үөрэ.
Үгэстэрэ.

Кулун тутар ыйа – Дьөһөгөй ыйа

Сиэрэй дьүһүннээх,
Өркөнөөх сүүстээх
Күн Дьөһөгөй
төрдүм,
Бэттэх буол!
Төрүт санаабын
төлкөлөө,
Иэримэ дьиэм
дулбатын
Ийэ сирбэр
Бигэтик тирэннэр.
Эппит тылым
иччилэннин!
Дом!

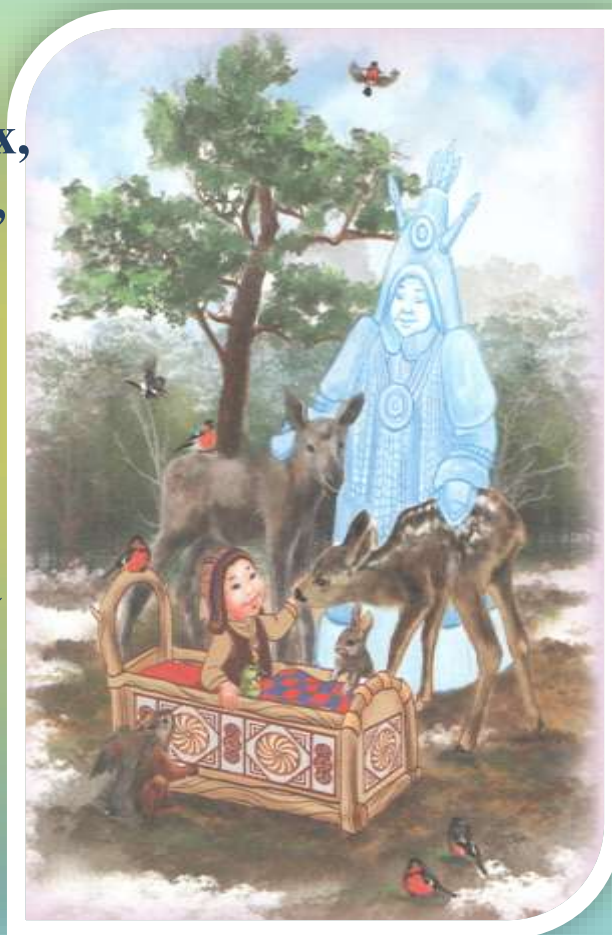

Таңарата: Дьөһөгөй Айыы.
Ойуута: сылгы ойуу.
Суолтата: саха төрөөһүнэ.
Тыла: хоруу.
Сулуһа: үс мэндэгэ.
Мала: сиэл.
Тыаһа: дүнүр.
Үүнээйитэ: талах.
Көтөрө: тулук.
Кыыла: тайах.
Аһа: хайах.
Үгэстэрэ.

Муус устар ыйа – Айыыһыт ыйа

Имэҥнээх иэдэстээх,
Уоттаах харахтаах,
Айыыһыт төрдүм,
Бэттэх буол!
Ийэ сирбэр
Бири биэс гынар
Иллэҥнэ түһэр!
Алгыһым аартыга
аһаҕас буоллун!
Дом!

Таңарата: Айыыһыт Хотун.
Ойуута: ох уонна кыптыый.
Суолтата: таптал.
Тыла: дьаралык.
Мала: ох уонна кыптыый.
Тыаһа: хомус.
Үүнээйитэ: кытыан.
Көтөрө: татыйык.
Кыыла: куобах.
Аһа: алаадды.
Үгэстэрэ.

Ыам ыйа – Иэйэхсит ыйа

Илбиэнэ көмүс
Иэдэстээх
Иэйэхсит ийэкэм,
Бэттэх буол!
Сымнаҕас
түөрэххэр
Олорт,
Алтан окко
Алгыспын иңэрэн
Аңаарыт!
Тылым туоллун,
Санаам ситтин!
Дом!

Таңарата: Иэйэхсит.
Ойуута: көбүөр.
Суолтата: ыраастаныы.
Тыла: күөгэл-нусхал.
Сулуһа: Эңэр Сулус.
Мала: дьалбыыр.
Тыаһа: чуораан.
Үүнээйитэ: хатын.
Көтөрө: куба.
Кыыла: туртас.
Аһа: саламаат.
Үгэстэрэ.

Бэс ыйа – Үрүң Айыы ыйа

Бэс ыйа
Үкээр куйаас
тыыннаах,
Күн харахтаах
Үрүң айыы
өбүгэм,
Бэттэх буол!
Уолукпар үппүт
Уохпун
Уйгуга туһаай!
Дириң далай
Түһүлгэни
төрүттээ,
Алгыһым чахчы
буоллун!
Дом!

Таңарата: Үрүң Айыы
Тойон.

Ойуута: күн.

Суолтата: алгыс.

Тыла: айхал.

Сулуһа: Кус уйата

Мала: баҕах.

Тыаһа: табык.

Үүнээйитэ: бэс.

Көтөрө: кыталык.

Кыыла: сылгы.

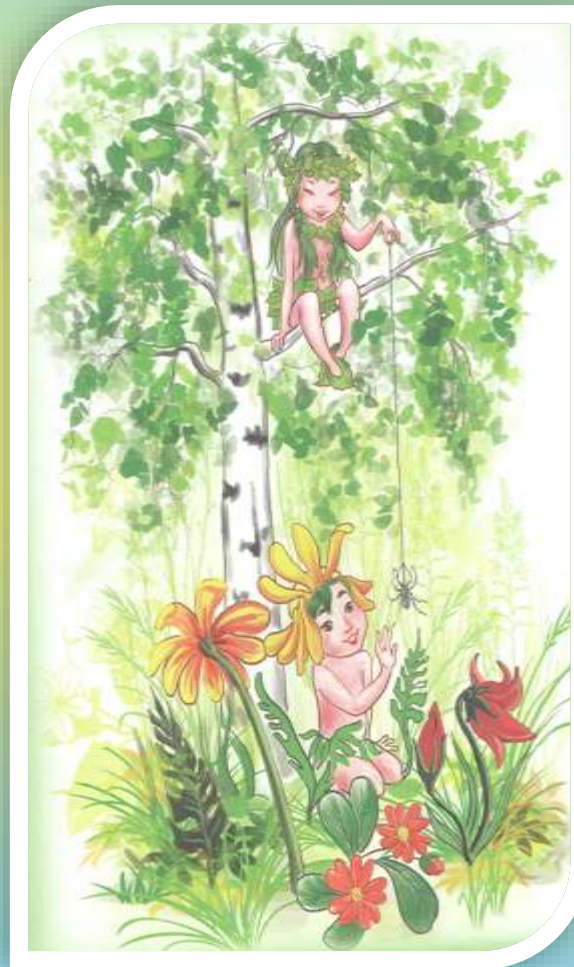
Аһа: кымыс.

Үгэстэрэ.

От ыйа – Аан Алахчын ыйа

Сибэккилээх
Сирим иччитэ
төрдүм,
Бэтгэх буол!
Үтүө өйбүн
Өһүлтэримэ,
Саргылаах
тылбын
Сайбаттарыма!
Үгүс сылга
Өнү түһэр,
Элбэх сылга
илгэни биэр!
Эппитим экчи
туоллун!
Дом!

Таңарата: Аан Алахчын (иччи).
Ойуута: ачаахтаах мас.
Суолтата: быйаң тардыы.
Тыла: нарын-наскыл.
Сулуһа: Ынах Буута.
Мала: салама.
Тыаһа: кырыымпа (кылыһах).
Үүнээйитэ: от.
Көтөрө: тыыраахы.
Кыыла: эһэ.
Аһа: суорат.
Үгэстэрэ.

Атырдыах ыйа – Аан Дьааһын ыйа

Атырдыах ыйа
Сүгэ тойон
Дохсун Буурай,
Аан Дьааһын
төрдүм,
Бэтгэх көр!
Атын салгыны
Ааннатыма,
Туспа салгыны
Тунутума!
Ыарыыны
сыһыарыма,
Дьайы
дьалбарыт!
Төлкөлөөх тылым
Түс буоллун!
Дом!

Таңарата: Аан Дьааһын.
Ойуута: дүңүр.
Суолтата: дыңи харыстааһын.
Тыла: алыас.
Сулуһа: Тоңус Тимэбэ.
Мала: кыдама.
Тыаһа: ойдуо.
Үүнээйитэ: үөт.
Көтөрө: кус.
Кыыла: куобах.
Аһа: сир аһа
Үгэстэрэ